

Motion till riksdagen

1987/88:Jo762

av Per Olof Håkansson m. fl. (s)

om miljön i Skåne

Skåne kännetecknas av en tidig industrialisering. Effekterna av denna avviker inte från mönstret, det vill säga en hög eller i vissa fall för hög miljöbelastning. Skåne är dessutom ett jordbrukslandskap. Lantbruksnäringen i Skåne för med sig allt vad det moderna jordbruket ger av miljöpåverkan.

Denna omfattande och olikartade men sammantaget tunga miljöbelastning skall behandlas inom en administrativ beslutsorganisation, som dess värre inte förfogar över den mest rationella eller effektiva tillsynsorganisationen. Helhetssynen riskerar att gå förlorad. Åtgärderna blir därför dess värre inte alltid relevanta eller genomförda med nödvändig effekt.

Att ta ansvar för miljön

I ett samhälle som präglas av en demokratisk grundsyn och av solidaritet människor emellan måste såväl olika organ, institutioner, företag etc. som de enskilda människorna ta ett ansvar för att den fysiska miljön utformas, vårdas och används så att en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsvillkor kan uppnås för människorna nu och i kommande generationer.

Planering

En allmän uppfattning är att de avvägningar som måste göras för att åstadkomma en lämplig samhällsutveckling bör ske genom planläggning. Inom ramen för en sådan planläggning av utnyttjandet av vår miljö måste ofta avvägningar göras mellan motstridiga intressen. Gemensamma och långsiktiga intressen bör därför väga tyngre än privata och kortsiktiga.

En viktig uppgift i planeringen är att lösa konflikter mellan konkurrerande anspråk. Ett annat syfte med planläggningen är att, mot bakgrund av idéerna om demokrati och solidaritet, hushålla med naturresurser och energi och långsiktigt bevara och utveckla värdefulla värden inom natur- och kulturområden på ett miljömässigt acceptabelt sätt.

En skånsk strategi för miljö och överlevnad, hälsa och trivsel har givetvis många gemensamma drag med en motsvarande nationell strategi. Många av miljöproblemen är dessutom oberoende av ländergränser. Det finns många miljöfrågor på den ofta lite tröga, men nödvändiga internationella sammanträdesarenan där inriktningen är eller borde vara att skapa en samsyn.

Ett speciellt problem på miljöområdet är att kunskapsläget ständigt ändras. Detta får nu emellertid inte tas till intäkt för att avstå från att nu handla på områden där "vi vet". Miljöplaneringen måste därför drivas med kraft och planerna måste genomföras.

Vi anser att miljösituationen i Skånes olika delar är sådan att den motiverar särinsatser. Framtidens dom kommer att bli hård över dagens beslutsfattare om de inte nu handlar med utgångspunkt från dagens kunskaper och beprövade erfarenheter.

Mot. 1987/88
Jo762

En samlad bedömning för samverkande åtgärder

Även om Skåne drabbats av ett antal miljöskandaler är det troligt att en större andel av miljöproblemen och de bestående miljöskadorna har sitt ursprung i en lovgiven, pågående verksamhet som genomförs inom ramen för gällande tillstånd. En grundläggande och högst angelägen uppgift måste således vara att göra en samlad bedömning av den nuvarande och kommande miljöbelastningen i de bägge länen och jämföra denna med vad som rimligen kan accepteras. Det är högst troligt att en sådan analys skulle visa på behovet av omställningsplaner för ett flertal pågående verksamheter. Behovet av en samlad bedömning är endast ett medel för att nå målet, verkställa relevanta åtgärder.

En syneförrättning

Vi anser att en sådan samlad bedömning, en syneförrättning av miljösituationen i Skåne, i syfte att snabbt nå fram till verkningsfulla åtgärder, måste göras. En sådan måste ges tidsmässig prioritet.

Eftersom vi är inriktade på att vilja vidtaga relevanta åtgärder ser vi den i och för sig fortlöpande och nödvändiga analysen som en deletapp för att nå detta mål. Vi är inte främmande för att för detta ändamål pröva metoder och vägar som i dag anses som okonventionella. Det kan heller inte uteslutas att dagens lagstiftning inte är tillräcklig för dessa syften att minska miljöbelastningen. Vad som emellertid är viktigt det är vad som ovan påpekats om ansvarstagandet och den demokratiska processen.

Vi föreslår därför att regeringen på lämpligt sätt tar initiativ till en samlad miljöprövning, t. ex. av den nuvarande och kommande situationen i Skåne. Därtill att en sådan syneförrättning inte minst skall ta sikte på att aktivera de i översynen utarbetade omställningsplanerna m. m.

Arbetsuppgifter i en syneförrättning – omställningsplaner

I det följande redovisas kortfattat några av de arbetsuppgifter m. m. som lämpligen samordnas genom statliga insatser och som med fördel kan ingå i den av oss här förordade syneförrättningen.

En nyckeluppgift är att arbeta fram ett underlag för ställningstagande till i vilken utsträckning m. m. Skåne skall förklaras som särskilt föroreningskänsligt eller föroreningsbelastat.

I detta avsnitt ingår bland annat dels ett omfattande inventeringsarbete

men också uppgifter som att ställa samman resultat från inventeringarna, göra olika jämförelser och bedömningar samt att dra slutsatser. Som ett resultat av detta bör komma förslag till åtgärder, omställningsplaner etc. Planerna kan till exempel innehålla förslag om tillämpning av "lex Ringsjön" för vissa känsliga områden, krav på kartläggning av gödslingsbehoven inom lantbruket genom utökad provtagning, konkreta program för att skyddsvärda områden skall säkerställas eller aktionsplaner i syfte att eliminera eller reducera olika akuta negativa miljöeffekter etc.

Vi ser det som angeläget att i detta arbete inte minst vattenvårdsfrågorna uppmärksammas. Därför är det angeläget att ett arbete inleds som syftar till att säkerställa Östersjön och övriga vattenområden inom och runt Skåne som friska och levande vattenområden.

Orsakerna till den negativa förändringen av landmiljön måste ställas under prövning från samma principiella utgångspunkt. Vi måste säkerställa en levande, frisk miljö. Kraven på utsläpp etc. som påverkar landmiljön negativt måste därför snarast föras till nivåer etc. som säkerställer en levande miljö.

En annan uppgift är att se över resursfrågorna inom den skånska miljövrården. De eventuella obalanserna inom länsstyrelserna bör i första hand lösas genom en överflyttning av disponibla resurser från mindre angelägna områden till områden som prioriteras. En mera allomfattande studie bör också göras av hur ett effektivare miljöskyddsarbete skall kunna organiseras.

Omedelbara åtgärder

Det bör givetvis understrykas att den av oss här förordade samlade bedömningen i syfte att få fram och genomföra samordnade åtgärder inte skall tas till intäkt för att från de berörda sida avstå från att agera redan nu, där förhållandena är klarlagda.

Detta kan exempelvis gälla informations- eller andra åtgärder för att begränsa utläckaget från odlingsmark. Huvudorsaken till många av de påtalade problemen i kustvattnen är en alltför riklig tillförsel av näringsämnen från omgivande landområden.

En sammanställning över föroreningsbelastningen på Östersjöns södra delar visar att Helgeån utgör den största enskilda kvävekällan på kuststräc-kan mellan Sandhammaren och mellersta Uppland. Omedelbara åtgärder mot närsaltbelastningen på Helgeån är således av största betydelse även för kustvattnen.

Sammanfattande motiveringar och förslag

Att arbeta med miljöfrågor kräver ofta ett ingående studium av komplicerade och svårgenomträngbara förhållanden. Orsak och verkan är inte sällan dunkelt sammanlänkade. Helheten störs ofta av subjektiva uppfattningar.

Givna och allmänt accepterade förhållanden kan också ändras genom att nya erfarenheter erhålles. Detta är i och för sig bra, men kan verka förvirrande på kort sikt.

Ofta finns starka och motstridiga intressen involverade. Ibland förekommer där också uttalade uppfattningar om att just de saknar anledning att ta miljöhänsyn.

Mot. 1987/88
Jo762

Vi vill därför i en syneförrättning av den skånska miljösituationen kartlägga och på demokratisk väg komma fram till avvägda och relevanta åtgärder. För detta krävs det en samordning under statlig ledning.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet m. m. av en syneförrättning av den skånska miljön.

Stockholm den 22 januari 1988

Per Olof Håkansson (s)

Börje Nilsson (s)

Lars-Erik Lövdén (s)